

СИНЕРГІЯ ТА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

*Бурденко І.М., канд. екон. наук, доцент
ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету*

З етимологічної точки зору концепція «синергії» використовувалася вперше близько 17-го століття, що походить від грецького терміну «synergos», який визначає дію спільної роботи або співпраці. У цей період концепція синергії, в основному, використовувалася в богословському полі, описуючи «співпрацю людини» і зусилля з божественною волею» [1].

Синергія відповідно до тлумачного словника української мови це:

– підвищена результативність спільної дії чинників порівняно з тими, що діють окремо. ефект взаємного посилення зв'язків однієї системи з іншою на рівні матеріального потоку – спільний (кооперативний) ефект взаємодії елементів у системі;

– співдружжя дія, сумісна діяльність органів в одному напрямі, взаємне підсилення дії;

– економія та інший вигравш за рахунок поєднання компаній при злитті.

Отже, з точки зору семантики, синергія характеризується економією або іншим ефектом від спільної дії чинників та посилення зв'язків між системами. При цьому системи можуть бути різними, у т.ч. і в економіці.

Синергетичний підхід з'явився протягом останніх двох десятиліть і широко охоплює методи аналізу, які «... здатні аналізувати характеристики нелінійних динамічних економічних систем» (Zhang 1991). Ці методи є пов'язаних з дослідженням «... систем, які складаються з багатьох підсистем, які можуть мати зовсім іншу природу». (Haken 1977). Тому, синергетика займається вивченням того, як співпра-

ця і конкуренція між цими різними підсистемами може піднести «... просторову, тимчасову або функціональну структури на макрорівні»(Naken 1988) [2].

В економіці піонером синергетичного напряму був професор Герман Хакен. Інтерес до вивчення цього явища і до чинників, що забезпечує синергізм в організації, пояснюється отриманням додаткового результату, який прийнято називати синергетичним ефектом. «При високій організованості системи сума властивостей системи буде вище суми властивостей її компонентів. Різниця між сумою властивостей системи і сумою властивостей її компонентів називається синергетичним ефектом, додатковим ефектом творчої взаємодії компонентів» [3].

Вивчення синергії як явища, здатного збільшувати позитивний ефект функціонування корпорації або підприємства, є досить актуальним в сучасний період. Конкуренція давно вже вийшла за рамки виробленого продукту і перейшла у сферу конкуренції управлінських структур. Команда управлінців, частиною корпоративної культури якої є формування синергетичного колективу, цілі якого лежать не тільки в сфері матеріальної вигоди, але і в підтримці сприятливого іміджу компанії, хорошій репутації продукту або послуги, часто залишає далеко позаду тих, хто керується лише бажанням багато заробити. Управлінська синергія по своїй суті є налагоджене взаємодія між менеджерами різних функціональних підрозділів компанії, а також між різними ланками управління. Синергізм, створюваний управліннями переноситься в підлеглі їм групи. При цьому можливе отримання синергії різного типу. Синергію можна розрізняти за характером виникнення: структурну, функціональну та адміністративну [4].

Отже, виникає питання, яким чином бухгалтерський облік може вплинути на зростання ефективності інших систем. Ураховуючи, що кінцевим результатом бухгалтерсь-

кого обліку є фінансова звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства, а метою фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Саме в цьому напрямку бухгалтерський облік та його кінцевий результат – інформація може посилити синергетику в управлінні діяльністю та прийнятті рішень користувачами.

Зауважимо, що О. Адамик [5] привернула увагу до питання надання в бухгалтерських звітах облікової інформації про умовно нові для українських підприємств об'єкти обліку (цінні папери, нематеріальні активи, інфляцію, валютні операції, гудвіл тощо). Відображення інформації про такі об'єкти потребує вдосконалення методів спостереження, вимірювання, систематизації та узагальнення інформації про їх стан і рух в бухгалтерській звітності. Є.В. Мних підкреслює неспроможність сучасної бухгалтерської звітності задовольняти потреби управління, оскільки за даними соціологічної експертизи 90 % ведення облікових робіт на господарюючих та негосподарюючих об'єктах налаштоване на податкове декларування та податковий контроль [6].

Забезпечення синергії облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктами господарювання передбачає комплексне врахування різних рівнів і форм зв'язків між елементами системи бухгалтерського обліку та системи управління, еволюція яких посилює їх цілісність і ефективність, можливість багатоваріантного розвитку в нестійкому економічному середовищі функціонування суб'єктів господарювання з урахуванням статистичних і динамічних законів та закономірностей, що має визначальний характер для загальної еволюції економічної системи України [7].

Інформація, яку генерує система обліку, є основою забезпечення діяльності системи управління та взаємодії різних структурних підрозділів підприємства та користувачів. Отже, підвищення ефективності діяльності та прийнятих управлінських рішень викликають необхідність у реформуванні та зміні підходів до формування облікової інформації, а саме до первинного спостереження, оцінювання об'єктів обліку, поточного аналітичного групування, формування звітної інформації, – на всіх стадіях облікового процесу.

Таким чином, на нашу думку, синергія бухгалтерського обліку полягає не тільки у трансформації та модифікації облікового процесу з урахуванням сучасних умов господарювання та глобалізаційних процесів, а також вимагає й якісних змін до суб'єктів облікового процесу. Інтелектуалізація суб'єктів облікового процесу дозволяє підвищити якість облікової інформації необхідної для прийняття рішень.

Перелік посилань:

1. Stan Laura M. Synergetic Economics. Scientific Approaches of Synergistic Economic Networks and Systems. *CS-DC'15* : World e-conference, Sep 2015, Tempe, United States. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01291111/document>
2. Foster J., Wild Ph. Economic evolution and the science of synergistics. *Evolutionary Economics*. 1996. Vol. 6. P. 239–260.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Москва : Прогресс, 1982. 278 с.
4. Adams R. Perfomans indicators for sustainable development, *Accounting and Business*. 1999. 223 p.
5. Адамик О. Податкові розрахунки і звітність у системі бухгалтерського обліку. *Галицький економічний вісник*. 2004. № 2. С. 116–125.
6. Мних Є.В. Становлення і перспективи розвитку сучасної системи бухгалтерського обліку і аудиту в Україні. *Світ бухгалтерського обліку*. 1997. № 1. С. 32–37.
7. Кузнецова С. А. Синергія облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.00.09. Київ, 2009. 41 с.